

Megjelenik minden csütörtökön sokféle képpel ellátva. Előfizetési ár: Egész évre 6 frt; félévre 3 frt; negyedévre 1,50 kr. Előfizetheti minden postahivatalnál és könyvtáránál. Hirdetések díja: 4 hasábos petit sor 9 uj kr. Szerkesztői szállás: mázsaos utca 2. szám, 2-dik emelet. Kiadó-hivatal: barátok tere 7. szám.

Zichy Mihály.

Pár nap előtt egy európai nevű művész hazánkba jött Pestre Szent-Pétervárról, melyet észak Athen-jének szokás nevezni. Zichy Mihály jött el meglátogatni családját, rokonait hazája fővárosában, hol legkevésbé ismerik. A lapokban olykor néhány rövid sor jelenik meg felőle, s csak ebből ismerjük. Ő nem a mienk, tehetsége idegen földön gyümölcsözik, s műveiről csak hír után hallunk.

E tehetség itt fejlődött ki, de aztán sem ösztönzést, sem pártfogást (ez életét elemeket) nem talált. Most az orosz cár udvari festése, körülvéve mindenféle kiténtetésekkel. Hasonlóan jártunk Wagner es Litzemayer festész hazánkfiaival is, kik az ősi nemzeti közöny miatt Münchenben kerestek tért képességeik érvényesítésére.

Zichytől muzeumunkban mindössze csak két festmény van. Egyik a „Gyermek-halott,” másik a „Keresztről levétel.” Mindkettő ifju éveiből való. Tehát fényes pályájának csak első korából ismerhetjük.

Hogy kiváló tehetség, s hogy nagy névvel bír, semmi sem mutatja inkább, mint az a hosszas tanulmány és jellemrajz, melyet a kitűnő francia műtész: Gautier Theophil irt felőle.

„Zichy oly természetes genie, — mondja Gautier, — mely mindent önmagából merít, s habár vele a művészet minden ösvényén találkozunk, de más valaki nyomdokain lépdelni soha sem látjuk. Saját esze után jár, s nem követi egyikét sem a mestereknek.” — „Zichy sokoldalú tehetség — így folytatja Gautier, — azt hiszed, hogy már ismered meghatározott rangját, modorát, stíljét. De egyszerre oly dolgozattal lep meg, mely egészen új előtet, s más irányba térítve, ítéletedet tökéletlenné teszi.” Ugyancsak Gautier a művész egyéniségéről e jellemző sorokat írja: „Zichy tehetsége teljes öntudatával bír, hanem kevesebb fontosságot tulajdonít annak, mint kellene. Könyvnyűnek hiszi azt, a mit ő könnyen csinál, s csodálkozik kissé, ha valakit extasisban lát oly valami fölött, a mit ő két vagy három óra alatt pipafüst mellett s beszélgetés közben elkészített.

Nem is hosszú fejtörésbe kerül az a néhány geniális vonás annak, a ki genie. Zichy pedig az.”

Gautier sorra ismerteti mind azon tus, sopia vagy irón-rajzokat és aquarelleket, melyeket a művésznél látott Szentpétervárt, s hogy mily hatást tettek rá azok, kitűnik a fentebbi nyilatkozatból, melyet ekkép végez: „Zichy úgy, mint Doré Gusztáv óriási lángész (un monstre de genie,) egy portentum, egy örökké forrongásban levő krater. Zichy egyike a legmegdöbbentőbb egyéni-

számára. Ezek közt van sok az orosz történetből. Mily árért fizetik műveit, kitetszik abból, hogy „zsidó vértanuk” című kréta-rajzát egy orosz műbarát 2000 ezüst rubelért vásárolta meg. Ezen kívül az udvar részéről udvari ünnepélyek, vadászati jelenetek, stb. készítésével van elhalmozva, melyeket páratlan keccsel teljesít. Készített többi közt egy vadász-albumot a cár számára, melynek minden lapján üres hely van hagyva az elejtett vad nevének. Ez album azért nevezetes, mert sokféle kiténtetést (többi közt érdemrendet is) eredményezett. Ott is jobban méltányolják az apróságot.

Életképeiből, rajzaiból láttunk egy kiállítást a multnyáron a képzőművészeti társulat helyiségében. Ezek a testvérenek, Zichy Antalnak tulajdonát képező fényképi másolatok voltak. Mély emberismeret, költészet, és érdekljes kompozíció jellemzi e darabokat, melyekből a pajzán, vidor életképek sem hiányoztak.

Zichy Mihály 1827-ben somogyi megyei birtokán Zalán született. Midőn a veszprémi első iskolai tanulmányok után Pestre hozták, sokkal szívesebben járt Marasoni műtermébe rajzolgatni, mint a piaristák gimnáziumába. Hajlama hamar félreismerhetlen lön, és 1844-ben, miután három évig tanult Marasztontól, Bécsbe ment, hol Waldmüller tanítványa lett. Gyorsan fejlődött, s az eredmény által mindenkit meglepett.

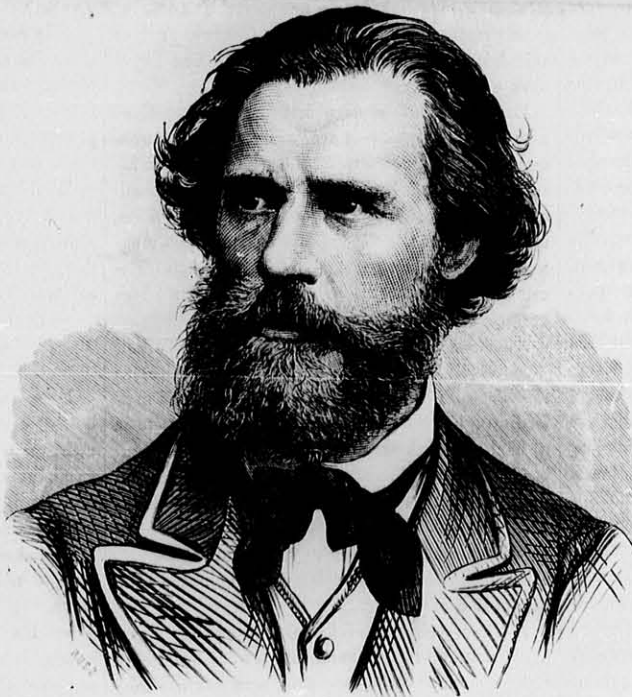
A magyar közönség a pesti műegylet kiállításán ismerkedett Zichy Mihály festményeivel, melyek csakhamar megállapították nevét. A muzeumban levő fentebb említett

két festményén kívül még a család őriz egy szép Krisztust, s a „mentő csolnakot,” mely allegorikai ábrázolat. Ezenkívül a lipcsei muzeumban van néhány festménye, és több más szétaszorva Németországban. Utóbbi időben azonban Szent-Pétervárból alig engednek tova vitelni műveiből.

1846-ban beutazta Olaszországot; 1847-ben pedig Helena orosz nagyhercegnőhöz ajánlatván rajzmesternek a hercegnő leánya: Katalin mellé, Szentpétervárra utazott. Másfél év mulva azonban

két festményén kívül még a család őriz egy szép Krisztust, s a „mentő csolnakot,” mely allegorikai ábrázolat. Ezenkívül a lipcsei muzeumban van néhány festménye, és több más szétaszorva Németországban. Utóbbi időben azonban Szent-Pétervárból alig engednek tova vitelni műveiből.

1846-ban beutazta Olaszországot; 1847-ben pedig Helena orosz nagyhercegnőhöz ajánlatván rajzmesternek a hercegnő leánya: Katalin mellé, Szentpétervárra utazott. Másfél év mulva azonban

Zichy Mihály.

A halál alkuja.

(Aubreyet Xavier beszéde.)

(Folytatás.)

VI.

Nem álmotak-e önök soha azon boldogságról: új életet alapítani meg oly épületben, melynek multja nincs és csakis a jövő elé tekint? Egyszerre kezdeni meg a házi ur s a lakás új életét? tudni, hogy az első hang, melyet a falak megértenek, az önökéi, hogy az első selyem ruhasusogást, mely a lépes szellemeit fölkelti, az önök neje okozta? A szerelem keresztjével egyesíteni e tegnap óta összehalmozott köveket, — nemde az által elővontatjuk magunktól a halandóság ezerfajú jelképeit, melyek folyton arra emlékeztetnek, hogy körülbelül csak kérész-életűek vagyunk.

Hát nem döbben-e meg a legkevésbé költői ember lelke azon gondolatra: e terem, melynek viszhangját most vidám nevetésünk kénszeríti válaszra, ezelőtt siralmas zokogást hallott; — s e boudoir, jelenleg az öröm, a boldogság elrejtett fészke, mi volt előttünk? A végső halál-roham színhelye! — Egy emberi lény küzdötte a vég utolsó kinyitott ujjával kereszttel, hol mi a kezdet gyönyörűeit élvezük. — Nem háborgatja-e önöket elődeiknek titka?

A szerelmes Chavry gróf ez eszmefolyamnak engedett. Házassága Keldern kisasszonnyal hivatalos belépés volt az „emberek“ közé; ezért akarta, hogy jövendőbeli lakásuk, az egész épület összhangjától a legesekélyebb részletekig, egyesülésük pillanatától vegye eredetét.

Már az által is vesztett volna mindkettőjük újdonságvágya, — ha a szívek e titkos óhaját így merjük nevezni, — ha lakásukat egy évszázadok óta járt utcában építik; ezért dacolván az előítéletekkel, a mai Páris tündériesen teremtett negyedeinek legújabbjában választották jövendőbeli házhelyüket.

A természet és nem az emberi élet nyomába lépni, a boldogságra feltékeny léleknek valami esodás biztosságot kölcsönöz. Itt Chavry gróf és neje bátran mondhatják el: „a mult nem figyel ránk e helyen.“

E jövendőbeli lakás a két jegyes személyes közreműködésének eredménye. Anna szintén segített azt építeni, a nélkül, hogy erről tudomással birt volna; a két évi társalgás, feesege, bizalmas nyilatkozatok eredménye volt e palota, melylyel Jean Chavry grófnét nászünnepe meglepni akarta. Jean büszke volt, ha a ki nem fejezett gondolatait kitalálhatja, s azokat a köveket szerintük idomítja.

Az először fészkelő madár nem fordít fiainak jövendőbeli tanyájára több gondot s nem készíti ezt bölcsőbb türelemmel, mint Chavry gróf arra fordított, hogy a sugalmazó fölismerje eszméit ez új házában. A lak szerinte elrendezett belseje kedvence színeiben tündökölt; eleget tett legkisebb szeszélyeinek és nem volt észrevehetlen csekélység, melynek értékét a legnagyobb művészet ne számszorzta volna, ép úgy, mint a valódi szerelem mérhetlen becsüvé teszi a legigénytelenebb hízeltét is.

A Chavry-palota azért készült, hogy úgy álljon urnójának, mint egy ruha, melyet „rá öntöttek.“

Egy hónap óta Jean gróf nem tekinté meg művét; megvárta, hogy minden parancsa teljesüljön s azután akart örvendeni azon szép ajándokon, melylyel nejét meglepni szándékozott. Az isten is így ékesíté föl a világot, mielőtt az embert benne megteremté.

De meg volt írva, hogy e bölcső koporsó legyen, mielőtt megszületik az, mit magába kellett volna foglalnia; és e leverő tudattal szívében, Jean gróf remegve, mint a gonosztévő, lépett be tulajdonába.

A Malesherbes-boulevard orosz templomában kilencet ütött az óra, midőn a gróf bezárkózott e termekbe, melyek puszták voltak, mint a teremtés

előtt az ür. Máskor oly kellemes érzet fogta el, midőn itt elábrándozva ujjal szerelmes lett a ház mintaképébe! Jean gróf még ma is Saint-Preux volt, csak hogy a halott Julia szobájában.

— Szegény salon! gondolá nagy léptekkel járván fel s alá, mi közben a lég a gyertyát lobogtatta, — szegény salon, te nem látod urnódet meg, ő nem fog e kandallóhoz támaszkodni, mely mindenkit eláraszt majd jöltevé melegével, csak őt nem. Türelmetlen zongora, néma szónok, melynek ékesszóló ajkait ő nyitná beszédre, puha kezei nem érintendik billentyűidet!

És még nagyobb csüggedtséggel lépett be egy más terembe.

— És nászszobánk! sohajtá keservében kintott szíve. Itt kell nekünk, nyomoru Tantalusoknak a földet eszokolnunk ajkainkkal! — s végig dőlt egy támlányon, melyet szívének édes szerelmese érinteni nem fog; mint síró gyermek rejté el magát a mennyezeti ág redős függönyei mögé, melynek hátterében egy művészi feszület tüntet föl az isteni és emberi fájdalmak közti különbséget.

Önkénytelen dühvel, melybe csakhamar végtelen lemondás vegyült, illetve a jegyajándék ékszerait: „Gyémántok, váljatok ismét szénné, a mik voltatok!“

Egyik sarokból a másikba tévedt, egészen elfeledkezvén az indokról, mely őt ide vezérlé; emlékezete táblájáról letörölődött a család gyógyszerre a megsemmisülés ellen; — hisz minő könyv lehetett volna, mely a kis, de az egész világ szellemdús embereinek műveiből összeszedett könyvtárból az asztalra kerül, s e gyógyszer magában foglalja.

Azonban tévedező szemei egyszerre megakadtak egy két táblájú könyven, melyet az asztal kék takaróján alig volt észrevehető; valamely kölesönkönyvtár hatásvadászó regénye lehetett, ott feledve egy regényes hajlamu varrónő által.

A tizenhetedik lapra fordított. Mint villám számlálta meg a tizenhat sort és e szavakat olvasta:

„Tíz évet adnék életemből megmentéséért.“

— Ha ennyi az egész titok, akkor az álomlátó megmondhatta volna, — válaszolt a nyolcadrétű füzetet visszadobva, — megment legalább az idejöveteletől. — Én szintén feláldoznám életem tíz évét, csak megmenthessem.“

E pillanatban az ajtón kocogtattak. Az inga óra ketyegése elhallgatott, a zongora húrjai fájdalmas összhangban rezegtek, a terem nehéz függönyei titokteljes susogással még emelték e sajtászerű együthathatást.

— Szabad! — kiáltott a meglepett gróf.

VII.

E szóra egy igen csinos Watteau-costume-ű hölgy lépett be, gyöngyszín selyem ruhában, meggyász bársony szalagos fejdísszel, melyet gyémántos rezgőtök szorítottak fürteihez. Mint minden nagy világi hölgynek, cipője és keztyűje kifogástalan volt.

— Kihez van szerencsém asszonyom? kérdé a gróf, e nem várt jelenség előtt önkénytelen hátrálva.

— Én a Halál vagyok, válaszolt a belépett gyöngös hangon, mely szuró tekintetével sajtáságon ellenkezett.

— E nő örült! gondolá inkább a gróf, mintsem mondá, sajnálkozóan tekintvén végig vendégén.

— A gróf esalódik, mert én csakugyan a Halál vagyok, de azon Halál, ki élni tud. Ön esodálkozva tekint végig divatos öltözékem? De mondja meg, miután akaratom ellenére e világ és annak örömeit élveznem kell, nem volnék-e nevetséges, ha a divatot nem követném? Lássanak ma még két táncestélyen kell megjelennem! Nagyon jól tudom, — folytatá a hölgy tovább, — hogy engem egy undok esontváz rémalakjában képzelnek. Fi donc! ezek az ostoba emberek összetévesztenek az cnyészettel.

Én a mosolygó halál vagyok, kit nem kétségbeesve, de mosolygó arccal, szembe nézve velem, fogadnak; én a csatamezők, a párbajok, a vörtanuk halála vagyok. Én bátorítom a nagy hadvezéreket, én sugalmazom a becsületes emberek udvariasságát, mint lelkesítém a nagylelkű patriaciásokat, mosolylyal areukon lépni a máglyára. És ime, mondá egész nőies hűséggel mosolyogva, én Worth-t egész nyugodtan várom be, ki ha meglát, öltözékemről kétségtelenül helyeslőleg fog nyilatkozni. — Sőt még álhatat is hordok. Ha szép és vigasztalhatlan özvegyek levágják fűrteiket, hogy hűségük zálogául férjük koporsójával a föld mélyébe rejtseék, diadaljelekül tekintem ezeket, melyekkel magamat ékesítem. Ma barna vagyok, holnap talán szőke fűrtökkel láthat. — Ha azonban még kételkedik, csukja be egy pillanatra szeméit, mintha elgondolkoznék.

A gróf, a nyílt igazság meggyőző hangján elmondott e szavakra szeméit elfedő kezével.

E perc alatt a világ minden részében szerteszórt vívókat látott, kik nyugodtan mérték össze kardjaikat; össze-vissza szurkált tagokat szemlélte, melyek tulajdonosainak arca egyetlen vonaglásal sem árulta el iszonyu szenvedésüket; látta mint bocsát meg az áldozat egyetlen mozdulattal gyilkosainak és távol, egészen a háttérben, özvegyeket, kik énekelve mentek a máglyára, mely férjeik hullájával őket is porrá égetendi; hittéri-töket, kik mosolygó arccal néztek a legborzasztóbb kinokkal szembe.

Chavry gróf nem kételkedett többé, és szeméiről levett jobbát bátran vendégének nyújtá:

— Asszonyom, mondá, rendelkezék velem.

— Tudtam, hogy meggyőzőm, válaszolt ez mosolyogva; de jöjjön, üljön ide mellém e pam-lagra.

A gróf engedelmességet, de inkább végigdől, mint leült a pamagra.

A halál, ki eddig megtartá nőies mozgékony-ságát, ismét hideg, mozdulatlaná vált, mint egy szobor.

— Épen most mondá, hogy tíz évet adna életéből, jegyese megmentéséért.

— És ezt ön előtt újból ismétlem, válaszolt a gróf elfojthatlan lelkesültséggel.

— Eddigi tapasztalataim nem nagyon bátorítottak föl ily látogatásra, annyival inkább örvendek hogy oly emberre találók, kit szaván lehet fogni.

— Ideje, hogy a „Halál és a szénégető“ gyermek-mesének együgyű tanúsága helyett mást hozzak divatba. Oly ember, ki a halált hívja és midőn megjelen, nem kéri távozásra, — valójában nemé-nek elég sok gyarlóságával kiengesztel. Tehát mégis csak van lény a világon, kívül okosan lehet beszélni! De tudja-e ön, mit ígér nekem jegyese megmentéséért? Nem tíz évet, de egész életét; mert ön csak tíz év és negyven napot fog a földön tölteni.

— Negyven napot? hebegé a gróf.

— Vonakodik?

— Nem, én az öné vagyok, válaszolt a gróf, miközben a pamagról fölkelve, kezét nyújtott.

— Megálljon csak, — én nem akarom oly hamar szavát birni; — óhajtom, ismerje meg mind-annak becsét, mit eldob magától, — és akkor meg-látjuk. Ne szakítson félbe.

A halál lehúzta keztyűit, felnyitá a szomszéd salon zongoráját s egy ábrándot kezdett játszani, mely kísértés volt. Nem a zongora hangzott újjai alatt, hanem egy varázs hangszer, mely a syrének dalát énekelte. Elzengte az élet örömeit, a földi édes kötelékeket, a megszokás kellemességét, egy szóval mindazt, mi a halált undorítóvá teszi.

A gróf, mint az árbochoz kötött Ulysses hallgatá. (Folytatása következik.)

Egy tűzimádó Indus Budán.

Amaz igénytelen kis török mecsetnek, mely a Lukács-fürdő háta mögött egy kis dombon fekszik

s Gül-baba néven ismeretes, sok mindenféle látoga-tója akad már. Jöttek mahammedánok Ázsiának legészlebb határáról, a kínai falak szomszédságá-ból, az indiai szigetekről, Afrika sivatagjaiból; de ritkább és érdekesebb vendéget még sem lát-tak ez egyszerű falak, mint amaz indus tűzimádót, ki pár nap óta körülünkben időz. A derék Molla Iszhák tatár barátom, ki Gülbaba aljában lakik, azonnal hirt adott nekem e ritka vendég megér-kezéséről, és én siettem vele megismerkedni. Szavának eleinte hitelt nem akartam adni, mivel föl nem foghattam, hogy a tűzimádónak mi köze lehet Gülbabával, mikor a géberok vagy tűzimá-dók elkeseredett elenségeskedésben élnek a mohammedánokkal: de midőn magam előtt láttam a nevezett egyént, és még inkább, midőn persa nyelven megszólalt és oly sajtáságos módon beszélt isten- és a világról, azonnal meggyőző-dtem, hogy a tatár ez alkalommal nem akart rászédni vagy megtréfálni. Magas termete, olaj-barna arcszine, éles arevonásai, mellére simuló sűrű fonyes szakállá tisztos alakot mutattak.

Fején a mohammedan derviseknél divatos fehér nemez kulh (főveg), körülkötve fehér csalánszöv-vettel, testén bokáig érő persa ruha, derekán sál-lal átkötve, s hátára fehér palást vetve, oly jelleget kölcsönöznek neki, melyet egy dervisben sem lehet föl találni. A többi dervisek, kik Gülbabánál jelenleg számra hatan vannak: két indus, egy szeresem, egy kurd, egy afgan és egy persa, nem igen szeretnek érintkezni a tűzimádóval, ki elég vakmerőn saját szentjüknélk sírjához mert köze-ledni. Az illető azonnal feltűnt, hogy a szokásos arab üdvözlétek helyét még eddig nem hallott köszöntésekkel fogadott, s jöllehet tatár barátom föl szólítá, hogy irányomban tartózkodó ne legyen, eleinte mégis némi vonakodással társalgott, később azonban már nagyon is bőbeszédű lett. Minden kérdésre még sem adott határozott feleletet, s kíváncsiságommal inkább felfüggeszteti és fokozni szeretete, mint kielégíteni. Beszéltünk vallásukról, és mindjárt bevezetésében elpanaszolta, hogy a mohammedánok mily türelmetlenek irányukban, nemcsak isteni tiszteletüktől tiltják el oly helye-ken, hol határozott kisebbségben vannak, hanem még kegyetlen üldözéseknek is ki vannak téve. Hogy erre a többi dervisek mit feleltek, az köny-nyen elképzelhető, s beszélgetésünket többnyire azzal zavarták meg, hogy a vallás helyett másra akarták teregni a beszédet, mert látták, hogy ez idegen túl jár az ő bölcsességükön. Beszéd közben sajtáságos arejitéket vettem észre vonásain; mikor a többi dervisek az égő szénél pipájukat meg-gyújtották, mindannyiszor valami rángást lehetett látni arcán, a mi azon érzettől van, hogy a tűz-imádó legnagyobb szentségét, a tüzet látta meg-szentségtelenítve a ráfuvás és lélekzettel való egyesítés által.

Ezért nem szoktak a tűzimádók pipázni. Társ-algásunk azután áttért holmi közönyös dolgokra, s az illető minden tárgyról igen tiszta ismerettel bírt, úgy hogy sokoldalúságát bámulnom kellett.

Midőn pár év előtt keleten utaztam, legfőbb vágyam volt a tűzimádókkal megismerkedni, s egy alkalommal már csaknem elértem célomat; a kaspi tenger nyugati partján fekszik Baku városa, s itt nagyon sok tűzimádó persa lakik; ide volt szándékom utazni, de egy véletlen kény-szerített fele utamról visszatérni. Most annál nagyobb örömmel vettem e sajtáságos secta köve-tőjének ismeretségét.

A tűzimádók, vagyis őspersa vallásról csak 100 év óta van biztos tudomásunk, mióta t. i. val-lásos könyveik kezeink közé jutottak. 1833-ban egy Burnauf nevű francia tudós tüzetesebb magyarázatát adta e könyveknek, úgy hogy ma már sikerrel lehet e vallás alapjait és szertartá-sait tanulmányozni. A persa vallás alapítója Zarathustra — és nem mint Európában ferdítve nevezik: Zoroaster, — születéshelye Wan és Urumie körül a Tigris és Euphrat folyóinak ere-

deténél létezett. Életének adatai nagyon szűk körre terjednek és jobbára legenda színezetével bírnak.

Zarathusztra küldetése az isten által már rég el volt határozva, de hamarabb nem jöhetett, mivel a gonosz szellem nagy erőt vett az embe-reken.

A gonosz szellemek emberi alakban szállottak a földre, és az ősidők hősei sem tudták e ször-nyeket mind kipusztítani, míg végre megjelent Zarathusztra és szellemi fegyvereivel oly nagy pusztítást vitt véghez a gonosz szellemeken, hogy azok visszamenekültek a földbe és többé nem is jöttek vissza a világba emberi alakban. Születése és gyermekora egész 30-ik éveig tele van cso-dákkal. Ekkor visszavonult egy magas hegyre, hol istennel társalgott, s midőn onnan lejött, elő-mutatott egy könyvet, melyben vallási tanai és istennel való beszélgetései voltak följegyezve. A gonosz szellemek, különösen azok feje Ahriman, gyakran üldözték a szent embert, de ő mindany-nyszor győzött fölöttük. Hazájában nem boldo-gulhatván tanával, elment kelet felé Baktriába, s ott a királyt bölcsesége által annyira részére hódí-totta, hogy még vallását is elfogadta és segédkezet nyújtott neki, hogy azt terjessze. Zarathusztrának egymásután három neje és több gyermeke volt. Z. haláláról Firduzi „Sahnaméjában“ történik emlí-tés. Szerinte Zarathusztra részt vett azon hareban, melyet a baktriai király Turan ellen indított, mert ez nem akarta a Z. tanát elfogadni; s midőn egy ütközetben a baktriai király nem volt jelen, az ellenség megtámadta a várost és a prófétát meg-ölte, midőn a szent tűz előtt imádkozott.

Mezopotámia és a kaspi tenger környékén a földszurok és égő földgázok nagy mennyiségben találhatók, s alkalmasint ez vitte Z-t azon gondo-latra, hogy az istenséget a tűz jelképében megtes-tesítse. Firduzi állítása szerint a tűzimádás már Zerdueht előtt létezett, s ő csak fölújította az isten; tisztelet e jellegét. Z. mely gondolkozó, tiszta val-lásosságtól áthatott élénk képzelődéssel bíró férfi volt, s ez könyvein is fölismerhető. Z. tanán a jónak a rosszal, a vilárosságnak a sötétséggel, a tisztának a tisztátalannal való folytonos küzde-me vonul végig; végre a jó győzedelmeskedni fog a rossz fölött és egy tiszta föld nélküli ország lesz. Erdőkez azon harc leírása a „Vendidádban“, mely a jó és rossz szellem egyfelől: Ahuramazda (Ormuzd) és másfelől Ahriman közt foly. Az isten egy izben a sötétségbe dobta Ahrimant s ez ott ült, míg ájultságából fölcsodott, azután megint a világra tört, és érvényesíteni kezdé az életben küzdelmét a jóval. A bolygókat saját részére nyerte és kiűz az álló csillagok ellen; kibujt a földből és hátára tornyosította a hegyeket; a földet és vizet ártal. mas állatokkal töltötte be, a fákat és virágokat kéreggel és tövisekkel vonta be, magát a jótékony tüzet is füsttel vegyítette és az emberi szív jó haj-lamait egymással ellentétbe hozta, s az embereket betegségekkel sújtja. A Z. követőinek egész élete folytonos küzdelem; a világ két részre, két táborba van osztva, egyiknek élén az isten csatázik a gonosz szellem Ahriman ellen. E vallás nagyon indokolt Iranban, hol az ellentétek a természetben is szembevetőbbek, mint bárhol másutt; vihar, szelid égalj, forró napsugár, zord hideg, mind e küzdelem mellett bizonyítanak.

Vallásos szertartásaikban sok rokonság van a mohammedánokkal. A tiszta és tisztátalan dolgok és tárgyak náluk is nagy szerepet játszanak, s alkalmasint töltik ment át a hébersekhez és moham-medánokhoz.

A tűz legtisztább, s mint ilyenre vigyázni kell, hogy meg ne szentségteleníttessék. Ha a géber imádkozik, posztót tesz szája elé, hogy tisztátalan lehellete ne érintkezze a tüzzel. Az ember haja és körmei szintén tisztátalanok, mihelyt az ember testétől elválának; azért a haj- és körömvágást különös óvatossággal végezik; s a hulladék t papírba göngyölve elrejtik, hogy a bagoly elvigye

és a gonosz szellem ellen fegyverül használja. E szokás különben a mohammedánoknál is meg van, sőt hazánk némely vidékén is otthonos. A tüzet nem szabad elfújni, hanem másképen elfojtani. A hullát mint tisztátalant nem szabad a tiszta földbe temetni, hanem e célra készített állványra helye zik s a ragadozó állatoknak esik martalékul. Ez ma is így van náluk, mint volt 3000 év előtt, sőt a Szasszamidák uralma alatt e törvényt oly szigorun őrizték, hogy a keresztényeknek és zsidóknak sem engedték meg hulláikat a földbe temetni. Mikor valaki meghal, akkor a gonosz szellem légy alakjában röpke a halott fölött, s lelkéért ólálkodik; de a kutya, melyet a halott ágya mellé fektetnek, meghiusítja a gonosz lélek ármányát. A lélek 3 nap lebeg a hulla fölött és imádkozik, negyedik nap hajnalán, mikor Mithra (a nap) fölkel, eljön a halál angyala és a lelket magával viszi az isten ítélőszéke elé. Szraosa nevű bíró mérlegbe veti a jó és rossz tetteket, s ha a jó többségben van, akkor a lélek áthalad a Csinvád nevű hídon az öröklétbe; ha a gonosz tettek lenyomják a mérleget, akkor a lelket ledobják a keskeny ösvényről a mélységbe. A jó lelket egy 15 éves érintetlen tisztaságú, szépareu, karsu termetű, magas mellű szűz átkalauzolja a paradicsomba, s elmagasztalja szép tetteit és mindennemű élvezetekben részesíti; a gonosz lelket üldöző szellemek kinezák és nevetnek kinjai fölött. A test sem marad örökké por állapotban; az isten főlhívja a tüzet, levegőt, földet és vizet, hogy adják vissza az emberek testeinek magukba fölolvasztott elemeit és minden ember olyan testtel fog

föltámadni; milyennel eltemettetett. Ekkor új ítélet fog tartatni; mindenki sirni fog a bíró előtt, a gonoszok magukért, a jók a gonoszokért. A bíró a gonoszokra rámérvén a büntetést, azonnaki is szenvedik, s mindnyájan bemennek az örök üdibe, s nem lesz többé sem halál, sem pokol. Az isten, mint a világ főpapja, áldozatot fog bemutatni, hogy a gonosz szellem legyőzött és a világ új alakban teremtett.

Nagy Kázmér lengyel király s a Zách-tragédia elődözeje.

A tűzimádók vallása az őskorban nagy szerepet játszott s nagy elterjedésnek örvendett. Követői uralkodtak Baktria, Aria, Khoraszán, Szisztán, Asszírja és Babylon fölött. Az Indus keleti részétől Mezopotámiáig és a Kaukázus aljáig mind géberek laktak. Az örmények is tűzimádók voltak e harmadik századig Kr. után, mely időben a keresztény vallásra tértek, mi miatt a perzsáktól nagy üldözéseket szenvedtek. Ma nagyon csekély számban élnek, jobbra mohammedán népekkel vegyülve, kikől folyvást üldöztetnek. Persiában összesen 10,000 tűzimádó van.

Maguk közt zerdusti néven ismeretesek, más felekezetbeliek hol parszi (persa), hol géber (hitetlen), hol aies pereszt (tűzimádó) néven nevezik.

E vallás nagy jótékony befolyással volt a persákra, és ugyszólva ennek köszönhetik, hogy a műveltség oly nagy polcára jutottak és oly nagy szerepet játszottak az őskorban. Firduzi, a „Sahname“ (királyok könyve) híres szerzője mondja művében, hogy az ő keblében a Korán és a mufti ígét kívül a tűzimádók oltára is lángol; sőt vannak a mohammedán-persák közt ma is sokan, kik alattomban őseik vallását követik. A szofi-felekezet, mely a mohammedán világban nagy szerepet játszik, igen sokat olvasztott föl magába a géberek taná-

Afrika gyémántszedők.

ból, s kelet misztikus költészeté majdnem a tűzimádók oltárától veszi lángját.

Hafiz, kit a persák „titkos nyelvnek“ neveznek, nagy magasztalója volt a tűzimádóknak. Divánjában (költemény füzérében) több helyt nyíltan föl hívja a mohammedán papokat, hogy menjenek vele a tűzimádók kolostorába, hol örök életet szívatnak a pompás borból.

Zarathusztra, mint e vallás alapítója megérdemli, hogy az utókor emléket hálásan megőrizze, mert az emberiségnek félreismerhetlen jótévője volt, mivel magasabb rendeltetéséhez egy lépéssel közelébb vitte.

Erdői Béla.

Nagy Kázmér, Lengyelország királya.

E lapok különösen honunkat illető történelmi adatoknak és emlékeknek raktára lévén, a t. olvasó közönségnek szerencsém van bemutatni a nevezett nagy fejedelem rövid életrajzát hozzá csatolt mellképével, és pedig azért, minthogy az

királyné udvarhölgyén Kázmér becselenséget követett el, s mint Felicián erősen hitte, a királyné bűnös hozzájárultával. A leánya gyalázatának híren dühöngő atya bosszúját az időközben Lengyelországba visszatért Kázmáron nem töltve, 1330. április 17-én őrző indulatában kivont karddal rohant az épen ebédnél ülő királyi családra, a király karját könnyű sebbel megverezte, a fiai védelmére felugrott királyné jobb-jának négy ujját levágta, mire, az elősiető szolgáktól földre terített és fölkoncoltatott.

A gyilkos merénylet miatt, holott itt csak maga Felicián volt bűnös, iszonyúan bűnhesztetett az egész Zách-nemzettség. Klára kéz-, orr- és fül-csonkítva lóra köttetve, félholtan körülhurcoltatott a városban; Felicián egyetlen fia lófarkon végezte életét és egész nemzetsége harmadiziglen kivégeztetett, nemzetségének harmadizen túl lévő tagjai örök szolgaságra kárhoztattak, s a családdal sógorságban állók jószágaitól megfosztván, az országból kiűzetek. Mind ez történt leginkább a határtalan bosszút lihegő, vakszenvedélyű

szághoz csatoltatván, ezen nagy király alatt a magyar birodalom hatalmának és fényének legmagasabb polcát érte el, úgy hogy ennek 25,000 mértföldnyi területét mosta az ádriai és a nyugati tenger is.

Nagy Kázmér földi maradványai az 1370-ik év végén a krakói székesegyházban temették el és fölöttük nagyszerű emlék állíttatott föl. Ez idő folytán, romlásnak indulván, az utolsó években teljesen helyre hozatott, és a hasonlólag megújított koporsó, a benne foglalt maradványokkal 1869. évi július 8-kán a régi helyre ünnepélyesen visszahelyeztetett. Az itt bemutatott mellkép a koporsón lévőről híven van másolva.

Lója Károly.

Gyémántkeresők.

Közlebb Dél-Afrikában, a Vaal-folyótól nem messzire ismét gazdag gyémánt-telepeket fedeztek föl, hová most a Cap-gyarmatokból ezer számra vándorolnak a szerencse vadászok.

A francia hadi sere fzetése. (Egy ezüstpénz-szállítmány megérkezése a strassburgi bankhoz.)

ezen krályra való visszaemlékezés Magyarországra részint gyászos, de részint dicső is.

Nagy Kázmér Lokietek Wladislaw fia, a Piastakirályi háznak, mely Lengyelországban 840. évtől kezdve uralkodott, utolsó férfinarjadéka vala. Nyilvános életében minden tekintetben kitűnő fejedelem volt, de magánolgaiban erkölcsi feleltsége haladott korában is botrányt és undort gerjesztett. Ezen két irányának különleges eseményeit Lengyelországot érdekelve itt elősorolni, kitézött célunkon túlesnek, és így csak a hazánkat illető mindkét irányát igazoló tetteit adjuk elő röviden.

A magyar földön első föllépése gyászos, vagy magyarán mondva: gyalázatos vala. Ő, a már akkor feleltsége által ismert ifjú herceg, 1329-ben Erzsébet nényjét, Róbert Károly hitvesét Visegrádon meglátogatván, az igralmatlanul sujtott Zách-nemzettség szerencsétlen sorsának főokozója volt.

A király legkedveltebb tanácsosai egyikének, t. i. Zách Feliciánnak leányán, a szép Klárán, a

királyné utasításaira. Csodálatos, hogy ezen vérszomjas Megéra a dicső Nagy Lajost szállíthette.

Itt, hisszük, említésre méltó, hogy a fényes Erdői gróf Pálffy-család köréből többen állítják, miszerint köztörzsökük koránsem rejlik az Oldenburgi, vagyis Héderváry családban, hanem a szerencsétlen emlékü Zách-nemzedékben. Midőnt. i. ez — mint előadtuk — részint kiirtott, részint örök szolgaságra kárhoztatott, az utolsó osztály egyik menekült tagjának, Zách Pálnak hasonló Pál fia eredete leplezéseül magát egyszerűen Pálfinak nevezte, mely címzetet mint családi nevet utódai megtartottak.

Ezen kis életrajz elején érintettük, hogy a Kázmérra visszaemlékezés hazánkra nézve valamint gyászos, úgy dicső is. Az első kellőleg fejtegettük; a második bebizonyul, minthogy Kázmér unokaöcsésének, I. Lajos magyar királynak lengyel trónra utódjául megválasztását biztosította, minek következtében nagybátyjának 1370-ben beállott halála után Lengyelország is Magyaror-

„Diamantopolis“-ba legjobb s legegyszerűbb az ut gőzhajón East-Londonig, innen pedig befelé a száraz földre mintegy 300 mértföldig, mely utóbbi ut sem nem valami rossz, sem nem veszélyes.

Ut közben mindenfelé kaphatni mérsékelt áron ételt és italt, mi arra mutat, hogy a gazdagság telepeihez vezető ut nem vezet emberektől elhagyott vidékeken keresztül.

Ronn nevű utas, ki ezen vidéket meglátogatta, ki azonban onnan — úgy látszik — nem tért vissza krözusi vagyonnal, a szép Vaal-folyót a Richmond mellett futó Themzével hasonlítja össze s az ottani gyémántásók életéről egészen idylli képet fest. Itt is játszanak, isznak és káromkodnak, azonban a társaság mégis sokkal tisztességesebb, mint Kalifornia és Ausztrália aranyáskerületeiben. Egy munkás bizhatik a másikban, s még az sem él veszély közt, a kinek már van valamije, sőt a gyémánt-telepeken vannak igen tisztességes nők és családok is.

A Vaal-folyó völgyében mindenütt található a

drágakövet s csak föl kell ásní, kiszitálni és kimosni a homokot, hogy gyémántokra bukkanjanak, melyek néha jelentékeny nagyságúak. A kinek szerencséje van, gyorsan meggazdagodik azonban még az is megszerezheti könnyű módon mindennapi kenyerét, kit a szerenese nem is hord épen tenyerén!

Sokan éjjel-nappal a mosókban dolgoznak; mások kényelmesebbek, s csak néha, ha hogy éjjel unják magukat, sátoruk homokjában keresik a gyémántot.

Az élelem oly olesó, mint volt tizenyele év előtt Ausztráliában; a hőmérsek nappal igen forró, éjjel azonban hideg, különben egészséges. Vadállatoktól, ragadozó emberektől s mérges hullóktól nem igen lehet tartani, valamint attól sem, hogy oly tömegesen forduljon elő a gyémánt, miként annak ára csaknem semmire eszkenjen alá.

A francia hadi sarc.

Az óriási összeg, melyet a letiport Franciaország fizet Németországnak, még csak kis részében van törlesztve. A párisi lázadás ez ügyet is hátráltatta, s az országnak annál tovább kell tünni a megszálló hadak igáját.

A frankfurti végleges békeszerződés szerint az 5 milliárdnyi sarcot a francia kormány három év alatt, 1874 márc. első napjáig tartozik törleszteni. Eddig csak az első milliárd fele van törlesztve. A jövő év májusáig két milliárdot, a hátralevő 3 milliárdot pedig 1874. máj. 1-ig kell lefizetni. Meg vannak határozva az éreben, bankjegyen, vagy váltókban fizetendő összegek. A fizetés helyéül Strassbourg, Metz és Mulhouse vannak kijelölve.

A fizetés módozat. következő: Az érepenzek és bankjegyek zaeszkóinak értékét Poroszország megtéríti Franciaországnak. Ez is 100,000 frankra van számítva.

A váltófizetéseket a Rothschildhoz veszi át. Minden váltó rövid lejáratra, legfőleg két óra van kiállítva s minden veszteség nélkül pénzre tehető. A váltóüzletet Rothschild Londonban a német konzullal bonyolítja le. Ez utóbbinál letéteményzetnek azon összegek is, melyeket Franciaország angol bankjegyekben fizet.

Az ezüst a többi nem francia bankjegyekkel egyenesen vaspályán szállítatik Németországba. A határig a francia kormány fizeti a szállítás költségeit. A hivatalos átvétel Berlinben történik s csak az egyes zsákok és ládák számlálatnak meg, miután tartalmuk megszámlálása roppant időt venne igénybe s a művelettel a német birodalom összes pénztári hivatalnokai csak az év végeig készülhetnének el. Valószínű, hogy ezentul vert francia pénz helyett arany- és ezüstrudak fognak küldetni; ez az átvételt lényegesen könnyítvén.

A pénzügyér eddig egy fél milliárdot, vagyis az 1871. évre szabott összeg harmad részét fizette le, az e szerint hátralevő egy milliárdból azonban levonandó 325 millió, mint az elszázi vasutak átengedéseért Franciaország javára eső összeg; s a pénzügyér kezei közt van jelenleg 175 millió, melylyel e szerint a második fél milliárdot legközelebb szándékozik törleszteni, a harmadik előállításán pedig a Rothschild-báz fűradzik, úgy, hogy legkésőbb két hó után ezen összeg is a pénzügyér rendelkezésére áll.

A h o l d.

(Folytatás.)

Egyenletes mozgással folytatván útját, ugyanazon változatokon megy keresztül, mint újhold után az első negyedben. Midőn a negyedik quadransba ér, s 360 fokot haladott útján, megint újhold áll elő. Ezen utolsó pillanatokban új holdváltás kezdődik. Teli hold után az új első órái holdvilág nélküliek, újhold előtt ezen órák vilá-

gosak, teli holdkor az egész éjszaka világos. Ezen tüneményeket lehet tapasztalni a Merkur és Vénus csillagot; és először Gassendi észlelte az 1631. évben.

Ugyanezen tüneményeket a holdlakók is, ha ugyan volnának észlelhetnék a föld fényéből, azon különbséggel, hogy 13-szor nagyobb fényvel, s 13-szornál is nagyobb tányért láthatnak az égen, mint mi.

Nevezetesen mikor mi a holdat nem látjuk, nekünk újhold van, akkor a holdban, minthogy a föld teljesen megvilágított részét fordítja felé, „teli földet” látunk. Teli holdkor a föld sötét felét fordítja a holdnak, s így ott „új föld” észlelhető. Mindazon változásokat észlelhetnék ott, s még pedig sokkal szebben mint a mieinket mi, s e változások épen oly jó eszköz lenne a holdlakók számára időfelosztásra, mint nekünk a hold fázisai.

Kevéssel újhold előtt és után, a hold korongján pusztá szemmel is kis halvány világosságot lehet észre venni; a világosság annál inkább fogy s enyészik, mentől közelebb megy a megvilágított rész a hold központjához. Ezen világosságot a hold saját szürke világosságának (lunière cendrée) nevezték, sokáig azonban vélemény uralkodván, hogy a hold saját világító tulajdonsággal bír, míg *Möstlin*, Kepler tanítója fölfedezte, hogy az nem egyéb: a földnek holdra vetődött világánál. Ugyanis a nap a földet oly erősen megvilágítja, hogy ennek sugarai a holdra vetődvén, onnan is megtérhetnek a földre. Ma már e világosságot megtudják határozni, hogy a földnek, melyik tájairól, Európa, Ázsia, vagy a esendes Ocean vidékéről vetődik e a holdba. Tehát a holdnak koránt sincs saját világossága, világító ereje, s az is csak olyan sötét golyó, mint földünk s több csillag.

III.

Mekkora a hold? Ezen kérdés előtt egy kis kitérést teszünk.

A csillagok földünkről körlapoknak tűnnek föl, azért valamely égitest nagyságát a körök szabályai szerint mérhetjük meg; s ezen szabályok szerint a gömbök is megmérhetők minden kitérődésükben. Az égitestek nagyságát azok tetsző átmérőjéből mérik meg; ilyen eljárással mérte meg De-la-Lande a csillagok tetsző nagyságát közép tévolukban. Az átmérőket, az ugynevezett mikrometerral mérik. Ez egyszerű eszköz áll egy rézkörből (karika), melynek két oldalán két csavar van egymással szembe helyezve; e rézkör csavarjai közé illesztik a megmérendő csillagot a táveső focusában, s a két csavart egyszerre mozgásba hozzák, addig, míg azok a csillag központján össze érnek. E csavarok forgatásának számai vonalok vagy hüvelykekké, leggyakrabban azonban perceké változtatnak, s a hány percert adnak, annyi lesz a megmért csillag tetsző átmérője.

De-la-Land mérései szerint ilyen eljárással, a hold közép távolságkori tetsző átmérője 31' 32"-nek találtatott. Littrow szerint, tesz 31' 8"-o percert. Az első szerint valódi átmérője 470 geogr. mfd, a második csillagász szerint 466 geogr. mfd. A legújabb mérések szerint a hold átmérője 469 $\frac{1}{2}$ mfd, 37-szer kisebb a föld valódi átmérőjénél; s Littrow szerint ugy áll a hold átmérője a földéhez, mint 1: 369-hoz.

A hold legnagyobb kerülete, vagy egyenlítője 1474 geogr. mfd, a földi egyenlítőnek közel egy-negyede. A nap egyenlítője Katona Mihály hazánkja szerint 602,095 geogr. mfd. Egy utas, ki naponta 10 német mfdet halad: 59,160 nap alatt, vagyis több mint 160 esztendő alatt kerülné meg; ugyanazon utas ugyanannyit haladva, a hold egyenlítőjét megkerülné 147 nap alatt. Képzeltetni tehát, hogy mily kicsiny égi test a hold a naphoz képest. — A földi egyenlítő, 5400 mfdet, a világosság, (mely 42,000 mfdet halad egy másodperc alatt), alig egy pillanat 10-ed része alatt

kerülné meg; azon idő azonban, mely alatt a holdat kerülné meg a világosság, még egy pillanat 10-ed részénél is 37-szer kisebb, úgy hogy azt mondhatnók, mikép a hold-egyenlítő minden pontján egyszerre lehetne világosság.

Szolgáljanak felvilágosításul a hold kerületére nézve a következő adatok: egy gyorsan vitorlázó hajó, mely óránként 4 mfdet halad, 2617 óra, vagyis 118 nap 17 óra alatt kerülné meg a holdat; a leggyorsabb postagalamb, mely óránként kerek számban 6 mf. halad: 245 $\frac{1}{2}$ óra alatt, — az erős vihar, mely óránként 7 mfdet fut be, 210 $\frac{1}{2}$ óra alatt, — a leggyorsabb francia gőz-kocsi óránként 8 mfnyí sebességgel, 189 $\frac{1}{2}$ óra alatt kerülné meg a holdat. Egy ágyugolyó, mely Wega számításai szerint 1500 lábat halad egy másodperc alatt: 589 $\frac{1}{2}$ másodperc alatt járná körül a holdat.

Ezekből láthatni, hogy a hold a mérhetetlen őrben nem nagy helyet foglal el, s korántsem oly nagy, mint a milyennek képzeljük nyári estén való feljövetelekor, mikor egy kis szekerkerék nagyságának látszik. Ennek oka a sugártörésben rejlik. A holdból jövő sugarak a légréteg miatt a függőlyestől eltörnek, s az eltört sugár nyújtott irányában látjuk azon pontot, honan a világosság sugara szemünkbe jön. Sugártörése annál nagyobb, mentől közelebb van a hold a horizonhoz; legkevesebb akkor, mikor délkörünk felé közeledik, s midőn abba ért, semmi sugártörés nincsen.

A hold felszíne De-la-Lande szerint: 693,626 négysz. mfd. De a legújabb mérések ezen számítástól igen eltértek. Beer, Maedler stb. szerint 647 ezer négysz. mfd a hold felülete; s a föld felületének 137 részét teszi, vagy Littrow szerint kerek 14 ed része, s körülbelül akkora, mint Amerika.

Kőbirtalma De-la-Lande szerint 51 millió 334,336 köbmfd. Nagyságra nézve 54 hold tömege egyenlő a föld tömegével. Littrow szerint köbirtalmának viszonya a földéhez $\frac{1}{50}$; tömegének viszonya $\frac{1}{70}$; s e mellett keménysége a földhöz viszonyítva $\frac{2}{3}$. — De-la-Lande 52-nek veszi a föld köbirtalmát, a hold köbirtalmához mérve; de a legújabb számítások nyomán 54. — 1,300,000 földgolyót kellene egy rakásra tenni, hogy a nap térfogatát adják; de a holdgolyót 70,200,000-szer kellene venni, hogy a nap térfogatát elérje.

Miután a hold nagyságát láttuk, azon kérdés támad, milyen a felszíne?

Nem olyan könnyű kérdés, mint első pillanatban gondoljuk. A hold felületének vizsgálásában nem használhatjuk pusztán csak szemünket, mint a földön, s már a távolság miatt igen sok jelenséget nem vehetnénk észre, a mik nagyon fontos tényezők a holdban. Tehát igen pontosan nagyító távesőkre van szükségünk, s hogy egy ember nagyságú tárgyat megláthassunk, 52,000-szer kell közelebb hozni, vagy nagyítani azt. Galilei előtt nem is történhetek behatóbb vizsgálódások, mivel ez csak az általa fölfedezett távesőveken történhetik. A táveső fölfedeztetése után újabb hatalmas lökést adott a buvárlatokra az id. Herschel az által, hogy tükröket alkalmazott a távesővek mellé, melyekkel a leghalványabb ködfoltot is felfoghatni, miknek távolsága iszonyu számú mfdre rug.

A hold felületét is csak a távesővek használata után kezdték jobban ismerni; mindjárt készítették térképeket is a holdról. Már a XVI. században készítették térképeket: Hevelius és Ricciolus; újabban Schröter, ki Lilienthalban adta ki 1791-ben „Selenotopographia“ című könyvét jeles térkép-melléklettel; Schröter igen nevezetes méréseket tett, s ez által kitünővé vált a hold buvárlói között.

Legjobb térképeket készítették: Beer, Maedler, Chapuis, Lecouturier. Ma már tökéletesen ismeretes a hold felülete; ismeretes pedig a hold felületének nem az egész terjedelme, hanem csak

egy része, mert a hold mindig csak ugyanazon oldalát fordítja a földnek, míg tulsó oldala merőben láthatatlan. E feltűnő sajátosságának oka abban áll, hogy a hold ugyanannyi ideig fordul meg saját tengelye körül, mint a föld körül. Azaz a hold sajátképeni esztendeje összeesik napjával, vagy a holdban annyi ideig tart egy csillagnap, mint földünkön egy hónap. Ezen sajátáságból következtek a hold forgását is saját tengelye körül. Ha nem forogna saját tengelye körül, akkor földkörüli útjában, a mint különböző részeit teszi meg pályájának, rendre minden oldalát megláthatnók; de minthogy saját tengelye körüli forgása ugyanannyi ideig tart, mint földkörüli forgása, folyton csak egy oldalát láthatjuk; a másikat csak azon esetben láthatnók ilyen körülmények között is, ha legalább két harmad részszel közelebb volnánk, vagy ha képepek lennénk oly eszközök találni föl, mely a holdba vihessen; de azon eszköznek legalább is 70-szer sebesebb gyorsaságának kellene lenni, mint az ágyugolyóé az első másodpercben.

Hanem azért a holdnak mégis több részét láthatjuk, mint nem. Azon ok miatt, hogy saját tengelye körül mindig ugyanazon idő alatt fordul meg, míg földkörüli útjában a háborgatások miatt hol siet, hol késik: most keleten, majd nyugaton láthatunk beljebb 30 mféddel, mint rendszeren kellene. Mivel pedig a hold pályasíkja a hold tengelyével 6 fok 37' perenyi szögöt alkot, éjszák és déli irányban is többet láthatunk felénél, ugyanannyi fokkal beljebb; ezen jelenséget szélességi libegésnek nevezik. Végül, ha két vizsgáló a föld egyenlítőjéről, vagy egy bizonyos központtól távol szemléli a holdat, mindketten beljebb láthatnak a holdba, mint azon távolság központjától. E jelenséget látókori libegésnek hívják. E libegések által $\frac{1}{4}$ részét látjuk a holdnak, $\frac{3}{4}$ -ét pedig nem; vagy ha a hold felületét 1000 egyenlő részre osztjuk, annak 576 részét láthatjuk. Ezen 576 rész teli holdkor kerek tányérnak tűnik élénkbe, ámbar némelyek szerint a hold alakja nem tökéletes gömb, hanem egy kissé tojásdad, és pedig laposabb felét fordítva a föld felé. Hihető, hogy ez a földnek, rá nézve tulságos vonzerejéből származik, s midőn a földi vonzerő körébe jutott, még szilárd megállapodása előtt, akkor nyerte ez alakot. Ezen dudorodásból némelyek azt erősítik, hogy nem fordul meg soha saját tengelye körül.

A tőlünk látható hold felületén pusztá szemmel következőket észleljük: hogy a hold, színéből ítélve, már pusztá szemmel sem látható csiszolt, sima tükör-lapnak. Az egyes fénypontok, melyek mint valami gyertyalángok feltűnően ragyognak, bizonyosan hegyesücsök, s a körülöttök elterülő sötét foltok mélységek vagy messzre kiterjedt völgyek, vagy közhiedelem szerint tengerek lehetnek.

E foltok különös állása szerint a köznép egy heverő juhászt képzel a hold felületén, ki a körül fekvő bokrokon kapeáit szárítja; mások kissé izlésebb alaknak, női arcnak tekintik.

(Folytatása következik)

A vizesepp esodái.

Mily vándorlásokról s végbevitt dolgokról mesélhetne azon kis vizesepp, mely épen előttünk esik le, vagy rövid pihenőül a fűszálon hintalózik. Kérdezzük csak meg őt: honnan és hová, s mi a hivatásod? s ha e kérdésekre válaszolna, a csodák és rejtélyek egész világa tárulna élénk, melyek nagyrésze még megfejtésre vár.

Honnan? — már ezen kérdésre sem oly könnyű válaszolni. Hiszen ezen kis legényke megszámlálhatlan testvéreinek képviselője, kik mindannyian egy közös bölcsőből, az Óceánból származnak, melyek azonban a legkülönbözőbb vándorlások után csak véletlenül találkoztak ezen eseppelel s tőle ismét elváltak. Némelyikük talán

már százszor is körülvitorlázta a föld légtengerét; mások segítették a föld minden folyóvizét létrehozni; míg ismét másoknak jobban tetszett jég-siklókat alkotniok, akár Grönlandban, akár az Alpeseken, akár a Bering-szoros tájain; egy nagy részük pedig a föld belsejében tett utat. Hanem a szél és nap ezen szabad csapatnak egy nagy részét már megint messze elragadta a földről. Hová? „Magunk sem tudjuk, — válaszolják; — nekünk honvágyunk van s azért visszatürekészünk szülő bölcsőnkbe, a tengerbe, mi azonban gyakran csak évezredek múlva, töméntelen vándorlás után, vagy csak kemény és hosszú fogság után sikerül. A csöppekben levő társaknak csak kis része jut oda, míg mások a magasba ragadtnak, vagy a mélységek által nyeletnek el.“

Ezen csöppek egy része a földön időzik s itt majd kisebb majd nagyobb társaságot talál. A tengerhez vonzódásához híven, mindinkább a mélység felé törekszik. A csöppek egyesülvén, kis vizereket képeznek, melyek mintegy megkísérlendők erejüket, homokszemcséket s agyagrézszeccskéket visznek magukkal; csakhamar patakra találnak, mely aztán folyóba vezeti őket s ez ismét hatalmas folyamba, melyben nyugodtan haladnak hazájuk felé, természetesen itt sem mindyájan, mert utközben, sőt az utolsó órában is sokakat fölemel közülök a nap, míg másokat a föld nyel el. Azokról csak kevés bizonyosat mondhatunk, melyek a föld titkoszerű mélységébe szivárognak. Hanem itt is csepp csepphez, forrás forráshoz csatlakozik, míglen erős hatalommá válva, a bányákban az ember tovább haladásának útját állják, mint legyőzhetlen ellenség, avagy a mélységek barlangjaiban ragadnak minket bámulatra. Itt is — ezen barlangokban — hiába iparkodik a szem ezen boltozatok és oszlopok, ezen nagy köcsapok és boltívek építését kifürkészni. Hanem az építést hallhatjuk munkájában. A mennyezetről csengve hull alá egyik csöpp a másika után, így építve tovább ezen műveket.

A források azok, melyek hirt adnak nekünk a viznek a föld mélyébe hatolásáról s melegségükből határozhatjuk meg, körülbelül mily mélységig jutottak. Mert a földben körülbelül (a száraz részre osztott thermometert szerint) minden 100 lábnyi mélységre egy-egy foknyi hőségemelkedés esik s a földnek ezen belső melegségétől ered a források hősege. A hőmérő telát mértföldmutatónk arra nézve, hogy mily mélységből jönnek a források, s megmutatja nekünk azon határt, melyen a folyékony, a föld kérgében mozgó vizet nem haladhat a nélkül, hogy meg ne változtassa természetét. Ha tudniük a hőség a mélység szerint mindig fokozatosan emelkedik, (s minden geológiai jelenség a mellett szól, hogy ez egészen a kőzetek olvadása pontjáig halad,) úgy kell határnak lenni, melynél mélyebben a víz nem hathat a hőség miatt, azaz kell lenni a föld izzón folyékony belseje s az azt lehűtő viz között egy neutrális területnek, melybe a víz folytonosan igyekszik mélyebbre hatni. Hogy egyes vizek tágabb repedések- és ürökbe mélyebben is behatnak, ezt mutatják a tüzhányók, melyek iszonyu tömegekben löknek ki magukból lávát és vizgőzt.

A magasban azután véletlenül ismét találkoznak harmadik nemű cseppünkkel, mely egyelőre légi kéjtuzást tett a föld felett és körül s oly tájakat látogatott meg, melyeket emberi szem még nem láthatott. Az északi és déli sark épen oly ismeretes lett előttük, miként Sváje völgyei, s az Andesek és a Himalája megmászhatlan szirtorkait maguk alatt látták. Tudniük a földszarkok s a forró éghajlati vidékek nagy hőmérséki különbsége miatt folytonos mozgásban kell lennie a levegőnek s oly körforgásnak támadnia, mely mind a levegőt, mind az abban úszó gőzszert viz-részeket (melyek a leghidegebb légkörben is vannak,) egyik fél földtekéről a másikra hajtja. Ennél fogva az apró vitzörpécskék, melyek tegnap még a Gangesben fürödtek, néhány nap

múlva már mint finom jégtücskék Grönland valamelyik jégsiklójára tapadnak, vagy valamely bátor északi sark-hajózó szakálát ezüstözik meg, s onnan rövidebb vagy hosszabb pihenés után úszó jégtáblán vagy erős északkeleti széllel ismét visszafordulnak, megtekintik az atlanti óceánt vagy az Amazonas sekélyeit, hol a tropikus nap által pára alakjában fölemeltetvén, szelek által tova ragadtatván, meglátogatják a déli földtekét egészen a déli sarkig.

Az egyes csöppekre nézve mily nagy változottság van a viznek tengerből a levegőbe, levegőből a földre, földről ismét a tengerbe vissza való körfutásában! Mily sietséget, a szelek szárnyain való szágulást tanúsít az egyik, mily óvatos alászállást a másik, repedések- s nyílásokon át jutván a forráshoz és folyóhoz; mily lustaságot a harmadik, melynek a jégsiklókon évszázadokra van szüksége, míg a hegy tetejéről lassanként előre tolatva annak lábáig szánkázik, nem szólva azon foglyokról, melyek az élet körfutása által megragadva, a cser törzsében évezredekig ülnek, vagy betűszerint a föld kérgében megkövesülnek, jégekbe zárva elbűvölten alszanak, míg majd a földnek valamely átalakulása halotti szendergésükből őket is fölbreszti.

A harmadik kérdésre azt lehetne válaszolni: hogy a földön, a természet országában, mi sem támad és pusztul el viz nélkül; hogy a víz terem és rombol el mindent!

Víz építette a földet. Bármily magasra kapaszkodjunk, bármily mélyre ássunk, mindenütt előtűnik van a víz műve; ő torlaszolta össze minden hegyünket s azok legmélyebb alapjait is rétegről rétegre ő rakta le. Kik voltak építészük s honnan vették az anyagot az alpesek felépítésére? A kis csöppek, ezek a törpécskék voltak azok, kiket fönnebb a barlangban hallottunk munkájuk mellett. Még ma is mindegyik magával hord egy-egy parányi épületkővet, melyet elvehetsz tőle, ha rákényszerited, hogy hőség következtében a levegőbe szálljon.

A leglátványosabb forrás, a legtisztább folyó csöppje ha üveglemezen elpároltatik: finom, fehérész foltot hagy maga után, kőport, mely jóvendőbeli országok és hegyek anyaga. Honnan vette? Mindenütt fölészedik ezt a kis tolvajok, titkon és láthatatlan, midőn föloldják, vagy nyilvánosan, midőn azt mint kőgörgöget, homokot avagy iszapot magukkal sodorják. Hogy a jövő számára építhessenek, előbb rombolniuk kell azt, amit a multban alkottak. Működésük szakadatlan. A hegységben legszemmeláthatóbban történik a szirtok ezen kalapácsolása, ráspolvása és fűrészelése. A legkeményebb sziklákban is láthatni a csurgókat, melyeket a víz magának vájt; az utakat, melyekbe az oldalak szikláit ledöntik, hogy azokat görgessék, kalapácsolják, mindjobban elmorzsolják s így lassanként a tengerbe vigyék. A működés neme mindenütt ugyanaz; minden mozgó viz mozgat s kőzetrészeket visz magával; de mily különböző a működési fok a csepp közt, mely a gyepek lejtőn csurog alá s a vizesés közt, melynek zuhogását mérföldnyire hallhatni. Maga a tenger is izei romboló hatalmát, saját alkotmányain, a martokat folytonosan ostromló kosokként rohanna meg hullámaival. A hol a szél és áradat egytűvé működik, ott a tengeri szirtok sorsát világosan láthatjuk szemünk előtt.

Magán a szárazföldön azonban a víz véghetlen szolgálatokat tesz a természet háztartásában. Ő hozza létre a növények számára való talajt s ezzel az állatok és emberek létezésének feltételeit. Maga a legparányibb rozsdá-moha, mely a sziklákra egy-egy pontúl tűnik föl, nem tenyészhetnék, ha a víz nem teremtett volna számára előbb talajt. S mennyire szét kell morzsoltatniok, zutatniok beiszapoltatniok s kevertetniok a szikláknak, hogy oly puha talajt képezzenek, mely elég lágy s elég mély arra, hogy benne magasabb rendű növények, fűvek, bokrok és fák is szétterjeszthessék gyökereiket! Hanem a talaj tápanyagát is a víz teremti elő, minthogy a növények csak folyékony anyago-

kat képesek fölszávni. Levegőbeli folytonos kísé-
rőjével, a szénsavval együtt alkotja a növény szil-
lárd testét, ennek szarát, fáját, levelét, virágát és
gyümölcsét, foglyul téve magát, míg a növény
halála által meg nem szabadul s vissza nem tér a
légbe. Ha az elhervadt levél földre hull, ha a kihalt
fa kidől, előjön a lég és a szabad víz, s meleg
segélyével feloldja azon titokzatos köztételeket, mely
léget s vizet növényrostá szilárdított s a mi a szó
legsorosabb értelmében a növény testét képezé,
visszaadja a légnek és földnek a gázokat, vizet
és hamut.

Hasonló viszonyok közt rejlik a víz az állati és
emberi testben is, melyek súlyának három negyed-
része folyékony anyagokból áll. Az emberben min-
den szívverésre, minden léleketvitelre változások
történnek a víz segítségével, mely a vérnek három
negyedével nagyobb részét képezi, melyből aztán
az egész test képződik és táplálkozik. — S mily
szolgálatokat kell a víznek az ember számára még
kívülről tennie! Kalapácsot, fűrészelt, vág, fon és sző,
sajtol és öröl számára, szóval nincs oly működés,
melyhez mozgás szükséges, hogy annál a víz ne
alkalmaztatnánk. S működését mennyire meg kell
készeztetnie, mióta az ember föltalálta, hogy mily
hatalmas erők rejlenek a gőzben!

Képzelnék el, mily végtelen időköznek kellett
azóta elfolynia, mióta a légkörből a megszilárdult
földkéregre aláhullott az első vizecsepp; hogy azóta
azon vizecsepp mily gyakran folytatta vándorlá-
sait a földön és föld alatt, köveken keresztül, növé-
nyek, állatokban és az ember szívében keresztül,
mindig működve, mindig építve és rombolva, s ha
ezt elképzelnék, áhitatosan bámulva kell minden
egyes vizecsepp előtt megállanunk.

Vegyes közlemények.

(L. J.) **Történeti naptár. Augusztus hóra. Aug. 1.**
Miksa, német császár és magyar király, szül. Bécsben,
1527. — Montecucoli győzelme a törökök fölött
Szent-Gothárdnál, 1664. — Braunschweigi Ferdinánd
herceg fényes győzelmet vívott a franciák fölött Minden
mellett, 1759. — Adolf, Lippe-Schaumburg hercege,
szül. 1817. — Banim John, ír (angol) beszélyíró, meg-
halt Windgass-Cottageban, 1842.

Aug. 2. Achillini Sándor, olasz orvos és bölcsészíró,
meghalt, 1512. — Stuart Károly Eduárd, II. Jakab fia,
francia segélyvel kikötött Skótszágban, hogy elfog-
lalja azt II. György angol királytól, 1745. — Aspelin
Dávid, jeles svéd költő, szül. Langarjóban, 1780. —
Nelson angol tengernagy az abukiri nagy győzelmet
vívta ki a francia sereg fölött, 1798.

Aug. 3. II. Fülöp, macedoni király, Cheroneánál
legyőzte az athéniakat, 338. Kr. e. — Abel Miklós
Henrik, jeles matematikus, szül. Findoeben, 1802. —
Albrecht Frigyes Rudolf, osztrák főh. szül. 1817. —
Ernö, Szász-Altenburg hercege, trónra lépett, 1853. —
Klauzál Gábor jeles szónok és volt miniszter meghalt
Pesten, 1866. — Oppolzer János híres bécsi orvostanár,
szül. Gratzben, 1808.

Aug. 4. Sebastyan portugál királyt Mulei-Muluk
marokkói király az Alcazar-Quivér melletti ütközetben
legyőzte, hol mindketten elestek, 1579. — Napoléon
vicomte, Lafayette sógorának indítványát, miszerint az
előjogokkal bíró rendek hűbéri jogairól lemondjanak,
a francia nemzeti convent éjfélig tartó ülésben elfog-
adta, 1789. — Szisztóvi béke Ausztria és a porta
között, 1791.

Aug. 5. Lengyelország fölöttségéről szóló szerződés
aláíratott Szent-Pétervárott, 1772. — Behlen István,
híres erdészeti író, szül. Fitzlárban, 1784.

Aug. 6. Braunschweigi Keresztély a stadtholmi véres
ütközetben legyőzött, 1622. — Angoulême Lajos
Antal herceg, N. Károly francia király fia, szül. 1775.
— Fenelon, jeles francia író, szül. 1652.

Aug. 7. IV. Henrik, német császár (ki annyiszor
beavatkozott Magyarországot ügyeibe), meghalt Lütlich-
ben, 1106. — Drezdai béke, II. Frigyes porosz király
alatt, 1743. — A párbajt halálbüntetés terhe alatt
eltitották Magyarországon, 1752.

Aug. 8. Ariosto Lajos, jeles olasz költő, szül. Reg-
gióban, 1474. — Nassaui Adolf herceg, szül. 1568.
— Kölcsey Ferenc költő, szónok és műtész, szül.
Szé.-Demeteren, 1790. — Takács Judit, költőnő, szül.
Dukán (Vasm.) 1795.

Aug. 9. Jagello Sándor, lengyel király, meghalt,
1506. — Apel János Ágost, német író, meghalt, 1816.
— Lipót, Anhalt-Dessau-Köthen hercege trónra lépett,
1817. — Dr. Budócz Lajos, magyar író, szül. Szász-
faluban, 1832. — Nep. János, jelenlegi szász király,
trónra lépett, 1844.

Hírek.

— (Mária Henriette belga királyné) e hó 5-én a
bécsi vonattal a magyar fővárosba érkezett, s rögtön
fivéréhez: József főherceghez utazott Alcauthra. A király-
nének egészségi szempontból van ajánlva a magyaror-
szági tartózkodás.

— (Gyulai Pál „Romhányi” című verses regé-
nyét.) melyből szerző az első részt már bemutatta a Kis-
faludy-társaságnak, Dux Adolf mérter fordítja.

— (A Kisfaludy-társaság indítványozta) egykor,
hogy a népdalgyűjteményt zenekísérettel állítsa
kiegészíteni. Ez okból Bartalus István e napokban utnak
indul, hogy dallamokat gyűjtjön. Először a palócokat
látogatja meg.

— (Tízötöl-ünnepély Pesten) szeptember
közepén, melyre a hazai összes tízötöl-estülékek meg-
jelennek, s megállapítják a tízötöl-szövetséget. Hír szer-
int a királyi pár is jelen lesz az „új-épület” udvarán
tartandó gyakorlatoknál.

— (A nemzeti múzeumnak) ritka látványa lesz,
azon óriási rhinocerosban, melyet Xantus lőtt Jávában
s melynek kitömését csak a napokban végzik el; az állat
kitömvise 21 mázsát nyom.

— (Az Eszterházy-kegytartó kézzrajz- és rézmetszet-
gyűjteménye) meglepte mindazokat, kik azt az ország
számára átvették. Mi már korábban fölszólaltunk, hogy
mily kár várta tartása. Nagyon sok kincs van abban.
Beszélk, hogy az ismert bécsi műtárs Poczsonyi, nem rég
azt mondta: „Engedjete a gyűjteményből vagy huszonöt
darabot kiválasztani, s adok értük százszáz forintot.” És
az egész gyűjtemény, mely vagy 55 ezer dból áll, mind-
össze 200,000 forintba került az államnak. Koronkint
kiállításokat lehetne ezekből rendezni.

— (A Bruckenthal-féle szepeni képtárról) tüze-
tesb ismerttetést közölnek a lapok. E hecses képtár 15
szobában van elhelyezve, három iskola szerint. Az olasz
iskolát 199, a német alföldit 429, a németet pedig 470
festmény képviseli; összesen tehát 1098 kép van. Ezek
közül foglal helyet egy kép a spanyol Murillótól, néhány
francia, svéd és a magyar Kuepcey is.

— (Kossuth mint füvesz.) Többeszer említették a
lapok, hogy Kossuth az utóbbi időkben nagy előszerzet-
tel foglalkozik a botanikával. A folyton mellette levő
lúsz eszedes erre vonatkozólag így ír egy magánlevél-
ben, melyet a jelenleg Nápolyban tartózkodó Donyov
ezredeshez intézett: „A jövő hét első napjaiban (jul. 5.)
az öreg ural a Mont Cenis tetjére megyünk, és ott vagy
egy hétre felüljük sátorfánkat s aztán neki állunk a
botanizálásnak. Már eddig van 800 specimenen fölül
gyűjteményünkben. Én mindennap, mint a szorgalmas
méh, megterhelve virágokkal térek haza, azokat szépen
presbe rakom s aztán átadom az öreg ur rendelkezése
alá. Ha látod kedves barátom, hogy minő szenvedély-
vel osztályozza ő azokat: örömetet lelnél benne. Még
eddig a tudományok egy ágában sem lert annyi élvezet-
tet, mint a füvészetben. Ő tetslet-lelékkel neki adja
magát: megszerzte a legjobb angol, francia, olasz és
magyar füveszi könyveket; most már annyira haladt,
hogy a botanikus kertben kifog volt professorain. Igen
természetes is az, mintán ő lángésszel, megtörhetlen aka-
ratával és tudvágyával többet halad egy hó alatt, mint
mások egy évben. Hidd el kedves jó barátom, jól esik
lelkemnek látni szegény öreg barátunk s főnökünket ily
kellemesen foglalkozni.” Jul. 24-iki levelében pedig
írja, hogy 9 napig időztek a Mont Cenis, s a gyűjte-
ményt 240 specimenel gazdagított. Minden nap 6 órát
töltöttek a hegyeken.

— (Szalay László történetírónak) az 50-es években
hosszabb ideig tartózkodott Zürichben. Most az ottani
magyar-egylet emléktáblával jelölte meg a házat. Az
emlék fölirotta magyar és latin.

— (A magyar cimertan.) Nagy Iván akadémiai
tag cimertani munkáját a bírálók kedvező ítélete után
a m. t. akadémia kinyomtatásra elfogadta. — E közben
Henszlmann Imre szintén írt a magyar cimerről igen
beható értekezést, mely az országgyűlésen ezen érdek-
ben hozandó törvénnyel szoros viszonyban áll, és ezen
alkalommal egyszersmind egy cimertani kátét is kézi-
tett, melyet számos fametszettel fog illusztrálni — Magán-
tudósítások után azt is halljuk — ugymond az „Arch.
Ért.” — hogy B. Nyáry Albert jeles szaktudós is mozog
e téren; legközelebb saját, évek hosszú során át szerzett
cimertani észleleteivel fog föllépni.

— (A visegrádi romok) a következő feuttartási
munkálatoknak kitzve: falait alafalaztatják, a várár-
kokot kényelmesebb fölfuthatás tekintetéből kitzesztittatják,

és jövőben a külső kaput annyira állítják helyre, hogy a
látogatóknak véletlen zivatart alkalmával, vagy kifár-
adás után menhelyül s pihenőül szolgálhasson. A Salamon-
tornyai körül pedig egy kaputornyot fognak kijavítani,
hogy az örnek lakásul szolgáljon, magát a tornyot pedig
annyira fogják helyreállítani, hogy további romlása
megdöltetésé, és készitendő födele alá lehessen jutni.

— (Halálhírek.) Ujfalussy Sándor, a vidék egyik
ismert svédje, ki a télen Budán is volt, mint Aradi
társulatának rendezője, jul. 28-án meghalt Kis-Várdán,
hol Várnai társulatánál, mint rendező működött. Ujfa-
lussy a szabadságharc alatt százados volt. — Kozák
András, táblai hites ügyvéd, mult esütörtökön hunyt el
Pesten, élete 76-ik évében.

— (Rövid hírek.) Az országgyűlés egybehívását
szept. 14-ikére várják. — A debreceni csata emléknep-
jét aug. 2-án az idén is megülték Debrecenben. Az ele-
settek sirjánál Reményi Hoffmann János mondott alkalmi
beszédet. Debrecen város hatósága egyszersmind utasi-
totta a kapitányt hivatalra, hogy a budai ostromnál ele-
sett honvédeknek állitandó emlékre gyűjtéseket eszkö-
zöljön. — Donyov ezredes, ki jelenleg Nápolyban van,
egy nagyobb mű fordításán fáradozik, melyet Magyar-
országon színdélekké kiadni. — A müncheni magyar
olvasó-kör jelenti, hogy lapjait az átutazó közönség pár-
telkeszésére bocsátja, s egyszersmind a közönség párt-
fogását kéri. Helyisége van: café de l'Opera Maximilian.
— A zene-képezdék a közoktatási miniszter 2500 frt-
nyidvi segélyt utalványozott. — A magyar hírlapiró nyu-
g-dij- és segélyintézet javára Weisz B. Ferenc, jótékony-
ságairól ismert pesti polgár 100 frtot adományozott. —
B.-Füreden közelbél hangversenyt rendeztek az ottani
„szerelet-házra,” mely 680 frtot jövedelmezett. A hang-
versenyen Jókai fololvasást tartott; Jókainé pedig szav-
vált. — Walter Scott születésének századik évforduló-
ját aug. 9-én ünneplik meg Londonban.

Megjelent új könyvek: Ráth Mór kiadásából kaptuk a
következő könyveket: „A XIX. század uralkodó eszméinek
befolyása az i. lamra,” írta b. Eötvös József. Második ki-
adás, negyedik füzet. Ára 1 frt. „Udász a Baltinger vidé-
kein,” írta Hunfalvy Pál; igen szépen kiállítás két kötet;
ára füze 4 frt 60 kr. diszkötésben 6 frt. — „Eszterházy
Johanna Gabriella hercegnő,” írta Tissot Marcel. fordította,
s a történelmi adatokat részben helyreigazította Jakab
Elek. Magyar történelmi társ gyűjtemény, igen érdekesen
előadva. Ára 1 frt 80 kr. Megjelent ezen kívül törvény-
gyűjtemények, nevezetesen „Az 1871-iki törvények gyűj-
teménye,” hivatalos kiadás. I. füzet (428 lap) ára 1 frt 50 kr.
„A polgári bíróságokra vonatkozó 1869. 70 és 71-ki törvény-
cikkék” ára 50 kr.; továbbá: „1870. XLII. Törvénycikk a
közvetvényhatóságok rendezéséről.” Ára 50 kr.

Szerkesztői üzenetek.

— St. Ö. Közönnellett vettük s mindonkét használni fog-
juk. A facsimilkébb csak akkor kérünk folytatást, ha ezek
már megjelentek. Addig azonban a levél-írókhoz egy
kis magya ázatot kérünk.

— Ungvára, L. T. Nemsokára közleljünk.

— Szegedre, L. T. és testvérünkben fog megjelenni.

— Nem közölhetők a következő versek: IV. Béla buja. —
Egy hölgy arcképe — Ne higgy a szónak. — Az én Gyula
barátom. — Hozz megintem. — Folyékony veséssel van-
nak írva a következők: „Eltűnt esillag.” — Egy pillan-
t volt. — Ha siromat, — de még nem ütök meg a mértéket.
— V— a J. Már sürgős volna.

TARTALOM:

Cikkek: Zichy Mihály. — A halál alkaja. (Folyta-
tás). — Egy tűzimádó ifiados Budán. — Erdős Déldi. —
Nagy Kázmér, Lengyelország királya. — Lója Károlytól. —
Gyémántkerék. — A francia hadi sarc. — A hold.
(Folytatás). — A vizecsepp esodái. — Vegyes közlemé-
nyek. — Hírek. — Képek: Zichy Mihály. — Nagy
Kázmér lengyel király s a Zách-tragédia előidézője. —
Afrikai gyémántszedők. — A francia hadi sarc fizetése.

H I R D E T E S.

Cachemir kendők

„Szép, jó és olcsó!”

Legujabb női ruha-kelmék

bámulatos olcsó árért.

Teljes ruhához való legszebb kelmék

3, 4, 5, 6 frtéért, ugyazinte a

legfinomabb fekete selyem-anyagok kaphatók

HAMBURGER ADOLF

üzletében, Pest, ur-utca 1-ső sz. a Färsli ház
bemeneténél.

Mustrák kívánatra mindenkinél ingyen
és bérmentesen küldetnek s megrendelések után-
vét mollett azonnal eszközöltetnek.

1-4

Árztal-és gyertyitök.